

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Qua[m] luctuosum pleriq[ue] fuerit liberos genuisse c. xxix

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE PVDICITIA MARIMONII.

posteris: Vana profecto cura, & cassa sollicitudo relin-
quedi nominis post nos: tum quod uel multi sunt, qui absque
illo nostro negotio eodem plane nomine, & cognomi-
ne quo nos dicantur: tum quod nomina huiusmodi, atque
cognomina in annos paucos antiquata, penitus dilabun-
tur: & intereunt, ut est in multis antiquis familiis uidere:
quae quotidie deficient, aliis subinde nominibus, pro eis
recenter exurgentibus. Et tu tamen inique tanta fœdita-
te propagare familiam per fas, nefasque moliris: nihil ue-
ritus, ne dum tu, tibi tam peruerse hæredem paras, cohae-
res Christi esse distas. Quid enim stultius esse potest,
quàm tam anxie de hærede curare, cui hæreditate post-
te relinquo tuam: & non potius providere de hæredita-
te ipsi tibi qui propediè exutus cunctis his bonis egès
rebus omnibus migraturus es ad ignotas regiones: Ver-
tus est uerbum. Omnes homines melius sibi esse male
quàm alteri. At tu contrarium agis: de aliis curas, ut be-
ne post te sit eis: et tu te interim negligis, ac nil provides,
ut bene quoque sit tibi, post mortem. Saluti sanè tue fa-
lius est prouidere, quàm hæredi, ac tibi, quàm rebus, qui-
bus nullo potest pacto hæres quandoque deesse, uel do-
minus. Nam res tua alium post alium sortietur domi-
num, usque in sempiternum, ut nulla sit excusatio deserat
sine hærede domus. Vnde Horatius poeta.
Sic quia perpetuus nulli datur usus: & hæres.
Hæredem alterius, uelut unda superuenit undam.

Quam luctuosum plerisque fuerit liberis
genuisse. Cap. XXIX.

Insuper quid est quod debeas tam anxie, & tanto stu-
dio quoquomodo contra leges prolem tibi paratam
re: quasi incommodum aliquod, uel maximum sit,
carere liberis: quum facile, dum sic male tibi procuras
filios, & tollere, & educare pro filio, ac in filio hostem

possis, qui aliquando magnam tibi perniciem, inferat ac
 etiam eadem. Nam ex his quoque reperti sunt multi qui
 non sint ueritatem necem exitiumque parentum impias ma-
 nus iniicere. Dauid (ut à populo sanctiori incipiam) uir
 iustus, mitis, & sanctus, cum Absalone filio de regno ar-
 mis contendere coactus est. Senecharib peius, in templo
 deorum suorum à filiis, & regno, et uita priuatur. Mithri-
 dates, et ipse cum Pharnace filio de regno hostiliter de-
 certauit, et obsessus in turri munitissima uenenum tan-
 dem hausit, ut sic uel morte hostiles manus, et immanem
 filii scuitiam posset euadere: quod quum parum faceret
 ad celeritatem mortis, à milite, à quo, ut adiuuaretur mo-
 ri, petierat interemptus est. Nihilò Pharnace mitius Da-
 rius aduersus Artaxerxem patrem suum Persarum regem sese
 habuit: quin immo tanto sceleratior est habendus, quanto obli-
 gator patri fuerat, quam Pharnaces: ut pote quia uiuo patre
 iam rex factus esset. Auxit atrocitatem facti societas sceles-
 ris. Nam minus sceleratus uideri poterat, si solus parrici-
 dium perpetrare statuisset, et non fecisset quinquaginta fra-
 tres assumptos in societatem facinoris quantum in se fuit, et
 parricidas. Ostenti prorsus genus: oes eo inter se animo fuisse
 ut in tanto populo filiorum, nemo fuerit inuentus, quem aut
 paterna maiestas, aut ueneratio, senectutis, aut indulgentia
 patris, à tanta immanitate deterreret. Sed accidit diuino iu-
 dicio, ut intermole dum facinus deprehensi una oes parrici-
 dium penas darent: et tanquam id parum foret ad ultionem tanti
 sceleris, coniuges quoque cum liberis, ac omni spe poste-
 ritatis, ne quod uestigium tam scelesti generis extaret pari-
 ter necatae sunt. Miserrimus uero pater ubi se tam infocli-
 ceter ultus esset, morbo ex dolore contracto, et ipse mox
 interit nihilò sanè innocentior filiis parricidis. Saria ster-
 quoque & ipse aduersus patrem suum Tigranem Ar-
 meniarum regem impie cum patris hostibus coniu-
 rauit. Sic et Romae protoconsulis Bruti filius, qui
 dum Tarquinio exuli, et parentem, et patriam prodere

DE PVDICITIA MATRIMONII

moliretur, deprehensus iudicio patris publice securi percussus est, Foelicius successit Thesimaco scelus aduersus patrem suum Pisistratum Orthomeniorum regem: qui quum studiosus plæbis esset, filii prodicione à patribus in curia discerptus est, & minutim concusus, indeq; in curiam irrupens a Thesimaco occisi regis filio conspirationis conscio eo commento repressa est: qd diceret parentem suum supra mortalem speciem ad Pisæum mortem magna uelocitate delatum, atq; iam diuinitatem abssecutum fuisse. Credidit ei imperita multitudo nihil tunc mali suspicata de filio: ac subinde destitit quærere defunctum in terris, quem iam deum factum opinabatur in cœlis uiuere, Ariobaszenes, & ipse in paternum hostem rufelicors fuit, & impius in parentem: Is nanq; beniuolentia Alexandri, quem nimium amabat, in Darium Persarum regem, patrem suum insidias fecit: sed Darius commerto scelere proditori filio caput iussit abscidi. At quãto in foelicius euenit Orodi Parthorum regi, qui a filio Phraate insidiis circumuentus euadere non potuit, quin aconito filii fraude parato necaret. Quid de Ioue quæ Gentiles uti hominum, deorumq; regem summa ueneratione colebant: non ne si uera sunt, quæ de eo referuntur, Saturnum patrem regno expulit: & ultus fortassis Cœli, aui sui patri iniuriam, quem antea ab ipso filio Saturno pari impietate non priuatum tantum regno, uerum & genitalibus truncatum poætæ cecinerunt. Quid nec Alexander quoq; magnus ab eiusmodi suspitione cædem in quosdam nihil fortasse eius rei conscios uim dicauerit: Cyriades tyrannus breui tempore direptis thesauris paternis, quum omnem penè orientem suo subigasset imperio, & Augusti quoq; nomē iam sibi sua potētia comparasset, patrem demum quasi parum perperisum in spoliatione rerum, uti minus suis obsequentem imperii

imperii occidi mandauit. Sed ut ad Romanos iterum redeam. Fuit & Albinus: quum Augustus diceretur: per insidias unius, uel (ut dicunt quidam) duorum filiorum proditus, & à militibus cæsus. G. Turanius proscripti patris latebras, ætatē, insuper & notas corporis, quibus discerni posset, centurionibus indicauit: à quibus filii indolentio repertus mox transigitur. Marius filium deprehensum in parricidio, cognita causa, mitior Bruto exilii tantum pena damnauit. Idem euenit Darii alterius regis filio, qui accepta proditiōe cogniturus de filii crimine aduocauit in consilium Cæsarem Aug. qui comperto scelere relegandum, quo uideretur patri, edixit: asserens molissimo genere pœnæ contentum esse debere paratē in filio adolescente impulso fraude in id sceleris potius quā consilio. Leges siquidem Romanæ culleos serpentes, simias in parricidas statuerunt: nec tamen poterant tantum supplicii metu ab impiis filiorū manibus parentes eripere. Scribit Annæus Seneca Claudium Augustum plures intra quinquennium culleo insuisse, quā omnibus sæculis antea insuti fuissent: adeo pessimo loco paterna pietas fuerat ea tempestate: ut pote quæ plures fere culleos, quā cruces uiderat: id est plures filios impios in parentes, quā seruos inobsequentes in dominos. Herodes quoque (ut rursus regrediar in Iudæam) accusatus à filiis, Romam ad causam dicendam proficisci coactus est: qui absolutus tandem, atque in patriam remissus, simulata aliquādiu cum filiis concordia, sese interim ab ultione continuit: sed ut erat immanis, atque atrocissimi ingenii, Aristobolum denique, atque Alexandrum adhuc adolescentes, & doctos litterarum, quippe qui Romæ apud Cæs. Aug. fuerat educati (quum minime putaretur) ambos laqueo suffocauit. Nec multo secius Demetrius: qui (ut meminit Seuerinus Boetius) eadem immanitate furens, duos, & ipse filios parricidii suspectos interemit: dūque simili sauitia in tertium debaccharetur, obsessus filii exercitu,

H H

DE PVDICITIA MARIMONII.

desperansq; posse aliter melius uictoris manus euadere,
sua sese manu infœlicissimus pater occidit. Tradunt etiã
Masinissam, cuius imperio tota quõdam Africa paruit,
adeo parum filum esse liberis, ut corporis sui custodiã,
amotis inde filiis, canibus commendarit, quos ad id ali
uerat ferocissimos. Tantum.n. aberat ut prudentissimus
rex liberis fideret, ut multo fideliores existimaret canes
sibi fore, q̃ filios. Maximianus uero Diocletiani impera
toris collega, quum depositis imperil insignibus, priuatus
uiuere, à Maxentio filio in, urbe Roma tyrannidem
exercente expulsus, ad Constantinum imperatorem suu
plex confugere coactus est. Cosdroes uero Persarũ rex
quum ab Heraclio imperatore tertio profligatus, despe
ratis rebus ad Cthesiphõtem aufugisset: tãdẽ qui nõ po
tuit toties uictus ab Heraclio hoste interimi, à Siroe filio
est interfectus: q̃ sibi, ut æquũ erat, fratrem natu minore
in successione regni prætulisset. Non minus infœliciter
& si magis prospere res successit, Arthus Britaniã dux
(ut ad Christianos quoq; nostros deueniam) Moditem
filium molientem sibi insidias, deinde palam oppugnã
tẽ acri prælio superauit, & occidit. Henricus quoq; quã
tus Romanorum imperator in, Henricum .iii. parentem
suum magnos exercitus duxit, eumq; prælio superatũ,
ac captum, perpetua custodia damnauit: ubi miserabili
ter mori coactus est. Sed & Federicus secundus R. o. im
perator Panormi Manfredi filii nothi dolo necatus fuisse
se perhibetur. Idem Franciscus Estensis (ut & de recent
ioribus dicamus) Accio parẽti prætuit. Nam iratus q̃
sibi nouercam induxisset, Ferrara paterna urbe potius
eum in carcere mori coegit: & si paulo post ipse quoq;
in ultionem parricidii digne ac merito & ditione, & uita
priuatus fuerit. Nostra ætate Pazaites Turcarũ rex Mau
metica sectã à Selino filio regno pulsus est: & ab eodẽ
oẽs fratres cum uniuersa stirpe crudelissime interempit.
Celebratur etiam in recentioribus historiis Frãncisci For

scari Venetorum ducis in hac eadem re infœlicitas: qui flagitiosum filium, postq̄ ægre eum aliquãdiu perpessus esset, affectum sæpe supplicio carceris, tortumq̄ eculeo: tandem propter parricidii suspicionem perpetuo exilio damnauit. Sed quid attinet regum tantummodo, & principum commemorare miserias: quasi priuatorum innumera, & quotidiana exempla desint: quæ hic à nobis apertissime referantur: Quæ nam ciuitas est, quod oppidum, qui uicus, quæ deniq̄ uicinia, ubi parentum quotidie ærumnæ non audiuntur: Hic eicit à se patrem: alter uerberat, ille conuitis, & maledictis incessit, iste pertrahit ad iudicium, cõuincit, spoliat, abnegat, dedignatur. Aliquis rem absumit alea: quidam meretricibus, alius deniq̄ aliis modis exacerbatur, & excarnificat miseri patris senectam. At quia hæc notissima priuatim cuilibet nostrum sunt, & homines publice notos recensere odiosum est: obscuros uero & incognitos uanum ideo non putauit expedire ut eiusmodi nomina hic palam in exemplum cunctis mortalibus adducerem: alioqui retulisset hic illustri cuiusdam ciuis nostri impium, & miserabile parricidium: & cædẽ à filio notho illatã crudelissime: sed quoniam facinus recens est, ac nimis atrox memoratu, metuenda est merito inuidia, si scriptioi maderet. Quo autẽ tempore hæc scriberẽ allatũ est Bassiani quod est Venetiæ oppidum, patrem iam senem, quum flexis genibus more supplicatiũ ad filii iaceret pedes, & pro dono uitæ exposceret, ab ipso filio multis uulneribus intereptũ. Hisdẽ ferme diebus Patauii de notho quodã, q̄ simili furore patrem suum Venetum patricium occiderat, publice supplicium sumptum est: atq̄ in frustra illius membra resecta sunt, in exemplum ad urbis portas extramœnia furcis suspensa. Quid quod ne filia quidem à pœdis parentibus imunes extiterint: Prodidit Nilum Scylla, Minoen Ariadna, Oetã Medea. Multo est immanius Tullia Seruii Tullii Romanoꝝ regis filia, quæ ut Tarquinium regem saluaret, supra cruentum patris cadauer carpento

DE PVDICITIA MATRIMONII

lætabunda transcēdit, et de paterna nece marito regi gra-
tulata est. Augustus Cæsar filias suas sibi maxime infen-
sas habuit, & i. circo eas sua carcinomata appellitare cō-
sueerat: quas tandē quum tolerare non posset, à suo cō-
spectu perpetuo relegauit. Sed qd refert coaceruare tot
exempla paternæ infœlicitatis i ubi rerum testimonia
ad sunt, nihil opus est uerbis. Itaq; (ut semel finiam) in
tot tātisq; parentū malis haud immerito Euripidis Troi-
pii sententia à multis laudatur, qui hominem carentem
liberis hoc uno infortunio dicebat esse fortunatū, atq; ex
ea orbitate fœlicē. Quo circa. M. Aureliū Antoninū hoc
uno solo duntaxat factō legimus iudicatū fuisse infœli-
cem: & commodum filium degenerem, & paternarum
uirtutum hostem, cum maximo. R. P. Romanæ in com-
modo reliquerit imperii successorem. Item quoq; nemi-
nem fuisse de uerio Septemio fœliciores creditum est,
modo Basianum immahissimum omnium nunquam
genuisset. Sic & Priamus Troianorum rex fœlicissimus
omnium haberetur, si liberis semper caruisset: quorum
culpa Troia diruta, atq; incensa fuit: & ipse miserabilis, &
impia cæde interemptus. Quanto ergo melius, multis
nullos nasci liberos, q̄ hos ipsos eis cum summo in ce-
rore inter ærumnas, & domesticas clades habere i Præ-
clare dixit Rutilius declamator, nullo cōsilio filios pro-
creari: quum ex illis plus semper doloris, & mœroris ca-
piatur, quā uoluptatis. Sed de hoc superius quarto
uolumine latius pertractauimus: ubi multa dicuntur, quæ
hic merito desiderari potuissent. Ibi nanq; tot, tantæq;
erumnæ, atq; sollicitudines parentibus annumerantur, ut
constare satis possit, nemini esse de uxoris sterilitate plus
æquo dolendum, neq; sobolem turpiter malis artibus
cum peccato parandam. Tantæ ergo sollicitudines, &
ærumnæ, quibus premuntur, qui liberos improbos ha-
bent consolentur eos, qui liberis carent, atq; absterreant
ab hoc infami studio sobolis nequiter comparandæ: cū

per se flagitium ipsum ab absterrendum satis non fuerit,
absterreat metus, & incōmodum imminētis calamitatis.

Maximam fieri a parentibus iniuriam nothis,
q̄ infames sunt, & ab hæreditate exclus
duntur. Cap. XXX.

DE his uero quid dicemus, qui legitima licet pro
le foecundi sint, non tamen ab alienis mulieribus
se abstinēt: seminantes ubi infeliciter tantū
modo pro fruge mortiferam cicutam, & perniciofa ziz
zania seu lolium sint messuri: Quid tu insane facis: Dra
conis (ut aiunt) dentes seminas: qui exorti immaniter in
tuam ipsius canicem, familiamq̄ grassentur. Tu labru
scam putas, ex qua lurida aconita, & pestifera postea ue
nena haurias. Perfes, & Iugurta utriq̄ de adulterio nati:
alter Macedonia: alter Numidia: exclusis legitimis hæ
redibus, regnum sibi malis artibus usurpauerunt. Quo cir
ca & ipsi postmodum una cū familia regia inde expulsi,
translato in alios regno periere. Si tu quidem ex adu
lterio natos tollis, dedecus sane tibi paris nō mediocre, illis
uero insignem etiā contumeliam. Quippe qui tuam
ob culpam, q̄ sic nati sunt, infames sunt, & abiectissimi
omnium: ut pote & publici honoris, et patrimonii exper
tes: domo scilicet exclusi, & curia: pessimum utrunq̄ ma
lum, inopia, & dedecus. Quid q̄ multi etiā non ege
nt statem grauius, quā probra natalium, & conuitia cri
minosi partus ferant: usque adeo ut multo plures repe
riant, qui inopiae quantumlibet grauis notam, et uitii cu
tusis probum sibi obiici malint, quā natalium. Cuius
rei satis illustre exemplum, et scitu dignum præbuit Gu
lielmus Carraria: qui quum a Iacobino Carraria Pata
uinus tunc imperante per iurgium spurius appellatus ali
quando fuisset, adeo moleste tulit obiectam nataliū no
tam: ut indignationē eo probro conceptam, nō ualuerit

HH iii